

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 12 czerwca 2019 r.*

[Sprostowany postanowieniem z dnia 4 września 2019 r.]

Odesłanie prejudycjalne – Środowisko naturalne – Dyrektywa 2001/42/WE – Ocena wpływu niektórych planów i programów na środowisko – Zarządzenie – Ustalenie celów w zakresie ochrony sieci Natura 2000 zgodnie z dyrektywą 92/43/EWG – Pojęcie „planów i programów” – Obowiązek przeprowadzenia oceny wpływu na środowisko

W sprawie C-321/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, na podstawie art. 267 WE, złożony przez Conseil d'État (Belgia) postanowieniem z dnia 2 maja 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 9 maja 2018 r., w postępowaniu:

Terre wallonne ASBL

przeciwko

Région wallonne,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: J.C. Bonichot, prezes izby, C. Toader (sprawozdawca), A. Rosas, L. Bay Larsen i M. Safjan, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: V. Giacobbo-Peyronnel, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 13 grudnia 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Terre wallonne ASBL przez adwokata A. Lebruna,
- w imieniu Région wallonne przez adwokata P.C. Moëryncka,
- w imieniu rządu belgijskiego przez M. Jacobs, C. Pochet i P. Cottina, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez adwokatów P. Moëryncka, G. Shaiko oraz J. Bouckaerta,

* Język postępowania: francuski.

- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, J. Vlácilę oraz L. Dvořakovę, działających w charakterze pełnomocników,
- [sprostowane postanowieniem z dnia 4 września 2019 r.] w imieniu Irlandii przez M. Browne, G. Hodge oraz T. Joyce’a, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez C. Tolanda, G. Simonsa, SC, i M. Gray, BL,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez C. Hermesa, M. Nolla-Ehlersa i F. Thirana, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 24 stycznia 2019 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 2 i 4 dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U. 2001, L 197, s. 30, zwanej dalej „dyrektywą SOOŚ”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Terre wallonne ASBL a Région wallonne (regionem Walonii, Belgia) w przedmiocie ważności zarządzenia rządu tego regionu z dnia 1 grudnia 2016 r. ustanawiającego cele ochrony dla sieci Natura 2000 (*Moniteur belge* z dnia 22 grudnia 2016 r., s. 88148, zwanego dalej „zarządzeniem z dnia 1 grudnia 2016 r.”).

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa SOOŚ

- 3 Zgodnie z motywem 4 dyrektywy SOOŚ:

„Ocena wpływu na środowisko jest ważnym narzędziem służącym do uwzględnienia aspektów środowiskowych w procesie przygotowania i przyjmowania niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko w państwach członkowskich, ponieważ zapewnia, że taki wpływ planów i programów jest brany pod uwagę w czasie przygotowania tych dokumentów i przed ich przyjęciem”.

- 4 Artykuł 1 tej dyrektywy, zatytułowany „Cele”, przewiduje:

„Celem niniejszej dyrektywy jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że [by] zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest [była] ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować [mieć] znaczący wpływ na środowisko”.

5 Artykuł 2 wspomnianej dyrektywy ma następujące brzmienie:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

- a) »plany i programy« oznaczają plany i programy, w tym współfinansowane przez [Unię] Europejską, jak również wszelkie ich modyfikacje:
- przygotowywane lub przyjmowane przez organ na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym lub przygotowywane przez organ do przyjęcia za pośrednictwem procedury ustawodawczej przez parlament lub rząd, i
 - wymagane przez przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne;
- b) »ocena wpływu na środowisko« oznacza przygotowanie sprawozdania dotyczącego środowiska, przeprowadzenie konsultacji, uwzględnienie sprawozdania dotyczącego środowiska i wyników konsultacji przy podejmowaniu decyzji i dostarczenie informacji na temat decyzji zgodnie z art. 4–9;

[...]”.

6 Zgodnie z art. 3 dyrektywy SOOŚ, zatytułowanym „Zakres”:

„1. Ocenę wpływu na środowisko, zgodnie z art. 4–9, przeprowadza się w odniesieniu do określonych w ust. 2–4 planów i programów, które potencjalnie mogą powodować [mieć] znaczący wpływ na środowisko.

2. Z zastrzeżeniem art. 3 ocenę wpływu na środowisko przeprowadza się w odniesieniu do wszystkich planów i programów,

- a) które są przygotowane dla rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa, energetyki, przemysłu, transportu, gospodarki odpadami, gospodarki wodnej, telekomunikacji, turystyki, planów zagospodarowania przestrzennego lub użytkowania gruntu i które ustalają ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję dotyczącą projektów wymienionych w załącznikach I i II do dyrektywy 85/337/EWG [Rady z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz.U. 1985, L 175, s. 40), zmienionej dyrektywą Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. (Dz.U. 2012, L 26, s. 1)]; lub
- b) które, ze względu na potencjalny wpływ na tereny, zostały uznane za wymagające oceny na podstawie art. 6 lub 7 dyrektywy 92/43/EWG [Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. 1992, L 206, s. 7)].

[...]

4. Państwa członkowskie ustalają, czy plany i programy inne niż określone w ust. 2 i które określają ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję dotyczącą projektów, mogą potencjalnie powodować [mieć] znaczący wpływ na środowisko.

5. Państwa członkowskie ustalają, czy plany i programy określone w ust. 3 i 4 mogą potencjalnie powodować [mieć] znaczący wpływ na środowisko, poprzez rozpatrywanie każdej sprawy na zasadzie jednostkowych przypadków lub poprzez wyszczególnienie rodzajów planów i programów lub przez połączenie obu podejść. W tym celu państwa członkowskie w każdym przypadku uwzględniają odpowiednie kryteria określone w załączniku II dla zapewnienia objęcia niniejszą dyrektywą planów i programów o potencjalnym znaczącym wpływie na środowisko.

[...]”.

Dyrektywa siedliskowa

- 7 Artykuł 6 ust. 3 dyrektywy 92/43 (zwanej dalej „dyrektywą siedliskową”) stanowi:

„Każdy plan lub przedsięwzięcie, które nie jest bezpośrednio związane lub konieczne do zagospodarowania terenu, ale które może na nie w istotny sposób oddziaływać, zarówno oddzielnie, jak i w połączeniu z innymi planami lub przedsięwzięciami, podlega odpowiedniej ocenie jego skutków dla danego terenu z punktu widzenia założeń jego ochrony. W świetle wniosków wynikających z tej oceny oraz bez uszczerbku dla przepisów ust. 4 właściwe władze krajowe wyrażają zgodę na ten plan lub przedsięwzięcie dopiero po upewnieniu się, że nie wpłynie on niekorzystnie na dany teren oraz, w stosownych przypadkach, po uzyskaniu opinii całego społeczeństwa”.

Prawo belgijskie

- 8 Ustawa z dnia 12 lipca 1973 r. o ochronie przyrody (*Moniteur belge* z dnia 11 września 1973 r., s. 10306), zmieniona ostatnio dekretem z dnia 22 grudnia 2010 r. (*Moniteur belge* z dnia 13 stycznia 2011 r., s. 1257) (zwana dalej „ustawą z dnia 12 lipca 1973 r.”), stanowi w art. 25 bis:

„§ 1. Rząd ustala na szczeblu regionu Walonii cele ochrony dla każdego typu siedlisk przyrodniczych oraz dla każdego gatunku, dla których muszą zostać wyznaczone obszary.

Cele ochrony są określane na podstawie stanu ochrony na szczeblu regionu Walonii typów siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których muszą zostać wyznaczone obszary i których celem jest utrzymanie lub, w stosownych przypadkach, odtworzenie tych typów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których muszą zostać wyznaczone obszary, we właściwym stanie ochrony.

Cele te mają charakter orientacyjny.

§ 2. Na podstawie celów ochrony, o których mowa w § 1, rząd ustala cele ochrony mające zastosowanie na szczeblu sieci Natura 2000.

Cele te mają charakter normatywny. Winny być one interpretowane w odniesieniu do danych, o których mowa w art. 26 § 1 akapit drugi pkt 2 i 3”.

- 9 Dyrektywa SOOŚ została transponowana do prawa regionu Walonii przez art. D.52 i nast. księgi pierwszej code de l’environnement (kodeksu ochrony środowiska) (*Moniteur belge* z dnia 9 lipca 2004 r., s. 54654). Przepisy te nie przewidują, by cele ochrony przyjęte na podstawie art. 25 bis ustawy z dnia 12 lipca 1973 r. musiały być poddawane ocenie wpływu na środowisko w ramach „planów i programów”.
- 10 Zgodnie z motywami od szóstego do dziewiątego, szesnastym i osiemnastym zarządzenia z dnia 1 grudnia 2016 r.:

„Zważywszy, że ustalenie celów ochrony dla regionu Walonii i obszarów podlegających ochronie jest konieczne w celu wdrożenia systemu ochrony obszarów Natura 2000 jako ramy prawne dla podejmowania decyzji w ramach procedury przyjmowania planów i wydawania pozwoleń, a także – w stosownych przypadkach – dla aktywnego gospodarowania obszarami;

[...] że cele ochrony ustala się z zamiarem utrzymania lub – w stosownych przypadkach – odtworzenia we właściwym stanie ochrony typów siedlisk naturalnych i gatunków, dla których muszą zostać wyznaczone obszary;

[...] że zgodnie z art. 1 bis, 21 bis i art. 25 bis ust. 1 akapit pierwszy ustawy [z dnia 12 lipca 1973 r.] cele ochrony powinny zostać ustalone dla całego regionu Walonii (a nie wyłącznie dla sieci Natura 2000), tak aby uwzględnić wszystko, co powinno zostać utrzymane lub – w stosownych przypadkach – odtworzone w regionie Walonii w celu zachowania lub przywrócenia stanu ochrony siedlisk naturalnych i gatunków, dla których sieć Natura 2000 zostaje ustanowiona, i że cele te mają charakter orientacyjny.

[...] że cele ochrony na szczeblu obszarów muszą być ustalane w oparciu o cele ochrony na całym terytorium Walonii i że cele te mają charakter normatywny;

[...]

[...] że cele te obowiązują na danym obszarze Natura 2000 wyłącznie w wypadku, gdy obszar ten jest wyznaczony dla tego gatunku lub siedliska; że badanie zgodności przedsięwzięcia z tymi celami ochrony będzie dokonywane w każdym konkretnym przypadku w zależności od jednostki zagospodarowania, na którą może być wywierany wpływ, oraz uwzględniając wyniki właściwej oceny, jeżeli ma ona miejsce;

[...]

że cele ochrony obszaru stanowią na szczeblu obszaru ramy odniesienia, które muszą być przestrzegane, z zastrzeżeniem wyjątków, przez właściwe władze, w szczególności w celu wydania pozwoleń, niezależnie od tego, czy są objęte ustawą z dnia 12 lipca 1973 r. o ochronie przyrody lub innymi przepisami”.

- 11 Zgodnie z art. 2 zarządzenia z dnia 1 grudnia 2016 r. załącznik do niego definiuje „cele ochrony o charakterze ilościowym i jakościowym znajdujące zastosowanie w skali regionu Walonii”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 12 W dniu 8 listopada 2012 r. minister środowiska złożył rządowi Walonii notę mającą za przedmiot przyjęcie wstępnego projektu ustalającego cele ochrony dla sieci Natura 2000. W okresie od 10 grudnia 2012 r. do 8 lutego 2013 r. w 218 gminach, na terenie których znajdowały się obszary należące do sieci Natura 2000, odbywały się konsultacje społeczne.
- 13 W październiku i listopadzie 2016 r. rządowi walońskiemu przedstawiono drugi, a następnie trzeci projekt zarządzenia.
- 14 W dniu 1 grudnia 2016 r. rząd ten przyjął kwestionowane zarządzenie.
- 15 Skargą złożoną w dniu 9 lutego 2017 r. stowarzyszenie Terre wallonne wniosło do Conseil d'État o uchylenie tego zarządzenia.
- 16 Na poparcie swojej skargi stowarzyszenie to podniosło w szczególności, że przepisy zarządzenia z dnia 1 grudnia 2016 r. są objęte zakresem pojęcia „planów i programów” w rozumieniu albo dyrektywy siedliskowej, albo dyrektywy SOOŚ. Jego zdaniem pojęcie to ma zastosowanie nie tylko w odniesieniu do planów i programów, które mogą być szkodliwe dla środowiska, lecz również do tych, które mogą

być dla niego korzystne. Uważa ono ponadto, że konsultacje społeczne powinny być zostać przeprowadzone na całym terytorium regionu Walonii, a nie wyłącznie w gminach, na terenie których znajdują się obszary Natura 2000.

- 17 W odpowiedzi rząd regionu Walonii utrzymuje z jednej strony, że zarządzenie z dnia 1 grudnia 2016 r. jest „bezpośrednio związane [z zagospodarowaniem obszarów] lub [do niego] konieczne”, w związku z czym nie jest objęte hipotezami wymienionymi w art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej. Z drugiej strony, ponieważ zarządzenie to jest zwolnione z odpowiedniej oceny w rozumieniu tej dyrektywy, jest ono również zwolnione z oceny skutków w rozumieniu dyrektywy SOOŚ, której art. 3 ust. 2 lit. b) zawiera odesłanie do art. 6 i 7 dyrektywy siedliskowej. Rząd ten dodaje, że wspomniane zarządzenie nie stanowi planu lub programu w rozumieniu dyrektywy SOOŚ i jest w każdym wypadku wyłączone z zakresu stosowania tej dyrektywy na mocy jej art. 3.
- 18 Sąd odsyłający zastanawia się, czy zarządzenie z dnia 1 grudnia 2016 r. wchodzi w zakres stosowania dyrektywy SOOŚ, a jeśli tak, to czy dyrektywa siedliskowa skutkuje wyłączeniem obowiązku przeprowadzenia poprzedniej oceny skutków wywieranych na środowisko naturalne w rozumieniu dyrektywy SOOŚ.
- 19 Zdaniem tego sądu jeżeli zarządzenie z dnia 1 grudnia 2016 r. nie jest objęte zakresem art. 3 ust. 2 lit. b) dyrektywy SOOŚ, to taki akt mógłby jednak stanowić plan lub program w rozumieniu art. 3 ust. 2 lit. a) lub art. 3 ust. 4 dyrektywy SOOŚ.
- 20 W tych okolicznościach Conseil d'État (rada stanu) postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy zarządzenie, w drodze którego organ państwa członkowskiego określa cele ochrony w ramach sieci Natura 2000 zgodnie z [dyrektywą siedliskową], stanowi plan lub program w rozumieniu dyrektywy [SOOŚ], a w szczególności w rozumieniu jej art. 3 ust. 2 lit. a) lub art. 3 ust. 4?
- 2) W przypadku odpowiedzi twierdzącej: czy takie zarządzenie powinno być przedmiotem oceny środowiskowej zgodnie z dyrektywą [SOOŚ], w sytuacji gdy ocena taka nie jest wymagana zgodnie z dyrektywą [siedliskową], na podstawie której zarządzenie przyjęto?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 21 Poprzez swoje pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, czy art. 3 ust. 2 i 4 dyrektywy SOOŚ należy interpretować w ten sposób, że zarządzenie takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w którym organ państwa członkowskiego ustala na poziomie regionalnym dla swojej sieci Natura 2000 cele ochrony, zalicza się do „planów i programów”, w przypadku których ocena wpływu na środowisko jest obowiązkowa.
- 22 Na wstępie należy przypomnieć, że jak wynika z motywu 4 dyrektywy SOOŚ, ocena wpływu na środowisko jest ważnym narzędziem służącym do uwzględnienia aspektów środowiskowych w procesie przygotowania i przyjmowania niektórych planów i programów.
- 23 Następnie, zgodnie z art. 1 tej dyrektywy, jej celem jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju poprzez zapewnienie, że zgodnie z tą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko.

- 24 Wreszcie, mając na uwadze cel tej dyrektywy, a mianowicie zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska, przepisy wyznaczające zakres jej stosowania, a w szczególności przepisy zawierające definicje aktów, które ona obejmuje, należy interpretować rozszerzająco (wyroki: z dnia 27 października 2016 r., D’Oultremont i in., C-290/15, EU:C:2016:816, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 25 Na zadane pytanie należy odpowiedzieć w świetle powyższych uwag.
- 26 Należy przede wszystkim odrzucić argumenty, zgodnie z którymi przepisy art. 3 ust. 2 lit. b) dyrektywy SOOŚ oraz art. 6 ust. 3 zdanie pierwsze dyrektywy siedliskowej wyłączają w każdym przypadku obowiązek oceny wpływu na środowisko w przypadku takim jak rozpatrywany w postępowaniu głównym.
- 27 W tym względzie, po pierwsze, rząd belgijski i Irlandia twierdzą, że ponieważ zarządzenie z dnia 1 grudnia 2016 r. określa cele ochrony, ma on wyłącznie korzystne skutki i w konsekwencji nie wymaga oceny jego wpływu na środowisko naturalne.
- 28 Należy jednak przypomnieć, że w odniesieniu do dyrektywy 85/337 Trybunał orzekł już, iż okoliczność, że przedsięwzięcia mają mieć korzystny wpływ na środowisko, nie ma znaczenia w ramach badania konieczności poddania tych przedsięwzięć ocenie ich wpływu na środowisko (wyrok z dnia 25 lipca 2008 r., Ecologistas en Acción-CODA, C-142/07, EU:C:2008:445, pkt 41).
- 29 Z drugiej strony zdaniem rządu belgijskiego i Irlandii na podstawie art. 3 ust. 2 lit. b) dyrektywy SOOŚ oraz przewidzianego na mocy art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej wyjątku dotyczącego środków zagospodarowania obszaru strategiczna ocena oddziaływania na środowisko przeprowadzona w zastosowaniu dyrektywy SOOŚ jest ograniczona, jeżeli chodzi o obszary Natura 2000, do oceny planów i przedsięwzięć, które również podlegają ocenie wpływu na dany obszar na mocy dyrektywy siedliskowej. Zgodnie z taką analizą ocena wpływu na środowisko środków zagospodarowania tych obszarów nie byłaby wymagana nigdy.
- 30 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, że zarządzenie z dnia 1 grudnia 2016 r. jest bezpośrednio związane z zagospodarowaniem wszystkich obszarów regionu Walonii. W tych okolicznościach nie dotyczy ono konkretnego obszaru w rozumieniu art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej i w konsekwencji nie wymaga również oceny wpływu na środowisko na podstawie art. 3 ust. 2 lit. b) dyrektywy SOOŚ.
- 31 Niemniej okoliczność, że akt taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym nie musi być bezwzględnie poprzedzony oceną wpływu na środowisko na podstawie art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej w związku z art. 3 ust. 2 lit. b) dyrektywy SOOŚ, nie oznacza, że jest on wyłączony z wszelkich obowiązków w tym zakresie, ponieważ nie jest wykluczone, że może on ustanawiać przepisy prowadzące do zrównania go z planem lub programem w rozumieniu tej ostatniej dyrektywy, w przypadku których ocena wpływu na środowisko może być obowiązkowa.
- 32 W tym względzie, jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 64 i 65 opinii, okoliczność, że w kontekście dyrektywy siedliskowej prawodawca Unii nie uznał za konieczne przyjęcia przepisów dotyczących oceny wpływu na środowisko oraz udziału społeczeństwa w gospodarowaniu obszarami Natura 2000, nie oznacza jednak, że zamierzał wyłączyć to gospodarowanie, przyjmując później ogólne przepisy dotyczące oceny wpływu na środowisko. Oceny dokonane tytułem innych instrumentów ochrony środowiska współlistnieją bowiem i skutecznie uzupełniają przepisy dyrektywy siedliskowej w odniesieniu do oceny ewentualnego wpływu na środowisko oraz udziału społeczeństwa.
- 33 Co się tyczy, w pierwszej kolejności, zrównania zarządzenia będącego przedmiotem postępowania głównego z planem lub programem w rozumieniu dyrektywy SOOŚ – należy przypomnieć, że z art. 2 lit. a) dyrektywy SOOŚ wynika, iż planami lub programami są te, które spełniają dwie kumulatywne

przesłanki, a mianowicie z jednej strony zostały przygotowane lub przyjęte przez organ na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym lub przygotowywane przez organ do przyjęcia w drodze procedury ustawodawczej przez parlament lub rząd, a z drugiej strony są wymagane przez przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne.

- 34 Trybunał zinterpretował ten przepis w ten sposób, że za „wymagane” w rozumieniu i do celów stosowania dyrektywy SOOŚ i w konsekwencji za podlegające ocenie ich wpływu na środowisko na warunkach określonych w tej dyrektywie należy uznać plany i programy, których przyjęcie jest uregulowane krajowymi przepisami ustawowymi lub wykonawczymi, które określają organy właściwe do ich przyjęcia oraz procedurę ich przygotowania (wyroki: z dnia 22 marca 2012 r., *Inter-Environnement Bruxelles i in.*, C-567/10, EU:C:2012:159, pkt 31; a także z dnia 7 czerwca 2018 r., *Thybaut i in.*, C-160/17, EU:C:2018:401, pkt 43).
- 35 W niniejszym przypadku zarządzenie z dnia 1 grudnia 2016 r. zostało przygotowane i przyjęte przez organ regionalny, to jest rząd regionu Walonii, i jest ono wymagane przez art. 25 bis ustawy z dnia 12 lipca 1973 r.
- 36 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o kwestię, czy plan lub program taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym należy poprzedzić oceną wpływu na środowisko, należy przypomnieć, że plany i programy odpowiadające wymogom art. 2 lit. a) dyrektywy SOOŚ mogą być przedmiotem oceny wpływu na środowisko, pod warunkiem że stanowią one jeden z tych planów lub programów, o których mowa w art. 3 dyrektywy SOOŚ. Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy SOOŚ przewiduje bowiem, że ocena wpływu na środowisko jest dokonywana w odniesieniu do planów i programów, o których mowa w ust. 2, 3 i 4 i które mogą mieć znaczący wpływ na środowisko.
- 37 Zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy SOOŚ ocenę wpływu na środowisko przeprowadza się w odniesieniu do wszystkich planów i programów, które są przygotowane dla rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa, energetyki, przemysłu, transportu, gospodarki odpadami, gospodarki wodnej, telekomunikacji, turystyki, planów zagospodarowania przestrzennego lub użytkowania gruntów i które ustalają ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję dotyczącego przedsięwzięć wymienionych w załącznikach I i II do dyrektywy 2011/92.
- 38 W tym względzie rządy belgijski i czeski, Irlandia oraz Komisja wyraziły wątpliwości co do tego, czy ustalenie celów ochrony obszarów Natura 2000 danego regionu państwa członkowskiego może należeć do jednego z tych sektorów.
- 39 Jak zaznaczyła rzecznik generalna w pkt 44 opinii, ponieważ zgodnie z art. 3 ust. 4 dyrektywy SOOŚ państwa członkowskie ustalają, czy plany i programy, które określają ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję dotyczącego innych przedsięwzięć, inne niż te określone w art. 3 ust. 2, mogą mieć znaczący wpływ na środowisko, należy ustalić, czy akt taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym określa takie ramy.
- 40 Jak bowiem zaznaczyła rzecznik generalna w pkt 69 opinii, obowiązek przeprowadzenia oceny wpływu na środowisko przewidziany w art. 3 ust. 4 dyrektywy SOOŚ, podobnie jak obowiązek oceny przewidziany w art. 3 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy, zależy od tego, czy rozpatrywany plan lub program określają ramy, w których będzie można udzielić przyszłego zezwolenia na realizację przedsięwzięć.
- 41 W tym względzie Trybunał orzekł, że pojęcie „planów i programów” dotyczy każdego aktu, który – określając reguły i procedury kontrolne – ustanawia znaczącą liczbę kryteriów i szczegółowych zasad odnoszących się do zezwolenia oraz realizacji jednego lub wielu przedsięwzięć mogących powodować znaczący wpływ na środowisko [wyroki: z dnia 27 października 2016 r., *D’Oultremont i in.*, C-290/15, EU:C:2016:816, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 8 maja 2019 r., *Associazione „Verdi Ambiente e Società (VAS) – Aps Onlus” i in.*, C-305/18, EU:C:2019:384, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 42 W niniejszym przypadku zarządzenie z dnia 1 grudnia 2016 r. nie wymienia celów ochrony dla określonych obszarów, lecz streszcza je dla całego regionu Walonii. Ponadto z art. 25 bis ust. 1 akapit trzeci ustawy z dnia 12 lipca 1973 r. wynika, że cele ochrony na szczeblu regionu Walonii mają jedynie znaczenie orientacyjne, podczas gdy tenże art. 25 bis ust. 2 akapit drugi stanowi, że cele ochrony mające zastosowanie na szczeblu obszarów Natura 2000 mają charakter normatywny.
- 43 W świetle tych okoliczności należy stwierdzić, że akt taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym nie spełnia warunku przypomnianego w pkt 41 niniejszego wyroku, gdyż nie określa on ram dla przyszłego zezwolenia na realizację przedsięwzięć, wobec czego nie jest on objęty ani art. 3 ust. 2 lit. a), ani art. 3 ust. 4 dyrektywy SOOŚ.
- 44 Mając na względzie całość powyższych rozważań, na przedstawione pytania należy odpowiedzieć, że art. 3 ust. 2 i 4 dyrektywy SOOŚ należy interpretować w ten sposób, iż zarządzenie takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w którym organ państwa członkowskiego ustala na szczeblu regionalnym dla swojej sieci Natura 2000 cele ochrony mające charakter orientacyjny, podczas gdy cele ochrony na szczeblu obszarów mają charakter normatywny, nie zalicza się do „planów i programów” w rozumieniu tej dyrektywy, w przypadku których ocena wpływu na środowisko jest obowiązkowa.

W przedmiocie kosztów

- 45 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 3 ust. 2 i 4 dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko należy interpretować w ten sposób, że zarządzenie takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w którym organ państwa członkowskiego ustala na szczeblu regionalnym dla swojej sieci Natura 2000 cele ochrony mające charakter orientacyjny, podczas gdy cele ochrony na szczeblu obszarów mają charakter normatywny, nie zalicza się do „planów i programów” w rozumieniu tej dyrektywy, w przypadku których ocena wpływu na środowisko jest obowiązkowa.

Podpisy